

בס"ד

ללקח מזורב

מס' 728

פרשת כי תשא - פרשת פרה התשס"ט יצא לאור ע"י רשת מוסדות "שוב" בראשות הרב יוסף יגן שליט"א בערכת הרב מנשה צדקה שליט"א

6:43	הדלקת נרות שבת ניו יורק
8:14	מוצאי שבת
9:32	סוק"ש מג"א
10:08	סוק"ש גר"א
1:05	חצות

פנינים לפרשה

"כי תשא ראש בני ישראל לפקדיהם ונתנו איש כפר נפשו לדי' בפקד אתם ולא יהי' בהם נגף בפקד אתם" (ל, יב)

"כי תשא" – כשתחפוץ לקבל סכום מניינם לדעת כמה הם, אל תמנם לגלגולת, אלא יתנו כל אחד מחצית השקל, ותמנה את השקלים ותדע מניינם (רש"י)

וצריך להבין, מדוע שולט עין הרע במניין, ומה ההבדל אם מונה את האנשים עצמם או ושודע מניינם על ידי השקלים? ונראה דכשמנו את אנשי הצבא היה לדעת כוחם וגבורתם. וכל מה שיש להם יותר חיילים, יותר בטוחים היו בנצחונם, ואם כן נמצא שהם סומכים על כוחם ועוצם ידם, או על רבויים, ואז בא הדבר, וממעט אותם, אבל כשמונים השקלים הרי מונים כוחם הרוחני כמה אנשים יש הקשורים למשכן ועל ידי כוחם הרוחני יהי להם סיעתא דשמיא.

(רבי אליעזר לופיאן – זכרון צבי)

שתי מילים בתורה נקראים ישר והפוך. "ונתנו" הנאמר גבי שקלים, וכן "והכהו" הנאמר גבי עשיו (בראשית לב, ח). "ונתנו" גבי שקלים זהו המסמל את כח הטוב שבאדם שאינו נכבד מידה, כח הטוב למטה מושך אחריו את 'הטוב' העליון מלמעלה המאציל עליו מהודו. (ועיין בבעל הטורים).

וכן "והכהו" הכתוב גבי עשיו היינו מדת הרע מה שאומות העולם מצירים ליעקב, שהוא הטוב האמיתי והם מקיימים בו הכאה על גבי הכאה, מידת הדין כופה ומחזירה עליהם את כל שבת אפה ועברתה "והכהו" חזרה, שני הכוחות הללו ושתי המידות הללו נמצאים ומלווים כל אדם מישראל בדרכו, ורק על ידי זה מוצא הוא נחומיו.

(רבי מרדכי אילן – מקדש מרדכי)

וכן משה למד תורה לישראל והדריכן למצוות, ונתן להם סדרי תורה ופרשיות שקוראים בהם בכל שבת ובכל חודש וחודש ובכל מועד, והם מזכירים אותו בכל פרשה ופרשה. ובפרשת שקלים אמר משה לפני הקדוש ברוך הוא: ריבוננו של עולם, משאני מת אין אני נזכר? אמר לו הקב"ה: חייך... (תמחומא כי תשא, ג)

ועמדו בזה המפרשים למה דוקא בפרשת שקלים דאג משה רבינו ע"ה שלא יהי' נזכר מכל פרשיות שבתורה?

וי"ל בזה דהנה אמרו בגמרא (עירובין ב.) דשיעורין הם הלכה למשה מסיני, ובתשובת הרא"ש (כלל טז סימן א) כתב דמה דאמרין בן שלוש עשרה שנים ויום אחד, שהוא בר עונשין וחייב במצוות, הוא בכלל שיעורין שהם הלכה למשה מסיני עיין שם. והנה בשאר מצוות התורה כגון במצות מצה, אם ישאל אדם: הא דאמרה תורה "בערב תאכלו מצות" (שמות יב, יח), כמה מן המצה צריך לאכול לקיים המצוה? נאמר לו שהוא כזית, ואם ישאל: מנלן הא? תבוא התשובה: הלכה למשה מסיני. וכן אם ישאל: מי הוא החייב במצוה זו? ונאמר לו: כל איש ישראל שהוא מבן שלוש עשרה ויום אחד, ואשה מבן שנים עשרה שנה ויום אחד. ומנלן הא? הלכה למשה מסיני. וכן בכל פרישות ומצוות שבתורה. אכן בפרשת שקלים כתבה התורה בפירוש כל השיעורים, ששיעורו "מחצית השקל" (שמות ל, ג), "ועשרים גרה השקל" (שם), ושהחויב הוא מ"עשרים שנה ומעלה", ואין צריכין להלכה למשה מסיני לידע השיעורין, לכל כשבא לפרשת שקלים, אמר משה: שמא משאני מת אין אני נזכר? לזה השיב לו הקב"ה: חייך, כשם שאתה עומד עכשיו ונותן להם פרשת שקלים, ואתה זוקף את ראשם, כך בכל שנה ושנה וכי, דהיינו שתהא נקראת על שמו.

(רבי דוד אריק – טל תורה)

"זה יתנו כל העבר על הפקודים מחצית השקל בשקל הקדש עשרים גרה השקל מחצית השקל תרומה לדי'" (ל, ג)

"זה יתנו" – הראה לו כמין מטבע של אש ומשקלה מחצית השקל, ואמר לו 'כזה יתנו' (רש"י)

דחוקשה לו, מהו הדבר שיכול לשקול את ישראל? איזה דבר יכול להיות תמורה לישראל, דבר שבמניין חשוב להזכר עליו שמו של כל אחד ואחד מישראל כערכו, וגם כי כל אנפין שווין? והראה לו הקב"ה הוא מטבע של אש, על פי מה שאמרו חכמינו ז"ל במשנה (סנהדרין לו.) 'הקב"ה טבע כל אדם בחותמו של אדם הראשון, ואין כולם דומין זה לזה, ולא כאדם שטובע כמה מטבעות בחותם אחד כולם דומין זה לזה', ללמדנו שכל אחד ואחד חשוב מטבע חשוב לעצמו, והוא ראש הכולל כמה גוונים, ונתינה זו משתיתן של ישראל ראויה להיות אדנים למשכן, על אשן של ישראל עומדים כל קדושתם.

(רבי דודו שמעיה ויין – שמועות דוד)

נראה לתת טעם לשיעור מחצית השקל על פי המדרש דעגל שעושה ישראל הי' מאה ועשרים קנטרין. וגמרא בברכות איתא דקנטר הוא מאה שקלי כסף, ואם כן היה בעגל שיעור ראה לתת טעם לשיעור מחצית השקל על פי המדרש דעגל שעשו ישראל הי' מאה ועשרים קנטרין. ובגמרא בברכות איתא דקנטר הוא מאה שקלי כסף, ואם כן היה בעגל שיעור שנים עשר אלף שקלי זהב, ובכל שקל יש ארבעה דינרים, אם כן עולה הכל לסך ארבעים ושמונה אלף דינרי זהב. והנה דינר זהב יש בו עשרים וחמש דינרי כסף נמצא דהיי' בעגל שיעור מאה ועשרים ריבוא דינרי כסף, ולכך נתייבב לתת מחצית השקל שהוא שני דינרי כסף כדי שיעלה מכל שישים ריבוא ישראל שיעור מאה ועשרים ריבוא דינרי כסף תחת מה שנתנו לעגל.

(רבי בנימין זאב וואלף – אור יקרות)

"כל העבר על הפקודים מבן עשרים שנה ומעלה יתן תרומת די'" (כה, לז)

כתב בחוקוני שמבן עשרים עד שבעים שנה נתנו מחצית השקל. על פי זה ביאר הגאון רבי אפרים (בשו"ת שער ארים סימן מה) כוונת התוספות במגילה (דף טז.) נתינת המן עשרת אלפים כיכר כסף וזה לשון התוספות 'שמעתי עשרה אלפי כיכר כסף עולין חצי שקל לכל אחד מישראל, היו שש מאות אלף כשיצאו מצרים, ואמר כשיתן לאחשורוש כל פדיונם ודו"ק ותשכח'.

ורבים כבר עמלו בביאור כוונת התוספות על פי החוקוני הנ"ל שמבן עשרים עד בן שבעים שנה נתנו שקליהם, אם כן איש אחד נותן כל חייו (דימי שנותיו של אדם שבעים שנה) חמשים חצי שקלים, היינו עשרים וחמש שלמים, אם כן מגיע לשישים אנשים שישים מנים. שהוא כיכר, ולשישים אלף אנשים אלף כיכרים, ולשישים רבוא מגיע עשר אלף כיכר. וזה כונת התוספות, והמדפיסים טעו שהי' כתוב לפנייה בתוספות 'ח"ש לכ"א' וסברו שהראשי תיבות רוצה לומר חצי שקל, ובאמת הוא חמשים שקלים (לכל אחד).

(רבי אפרים מוילנא – שער אפרים)

"העשיר לא ירבה והדל לא ימעט"

העשיר במצוות אל יתרברב ואל יחשוב בעיניו שכבר השיג את הכל, כי אם יזכור תמיד את ה"מחצית", שלא הגיע אלא עד החצי. ואילו הדל במצוות אל יתמעט בעיני עצמו ואל יבוא לכלל יאוש, כאילו אין לו כבר תקנה, כי אם יהא תמיד מוכן לשוב בתשובה בבחינת "לתת תרומת ה'"...

(רבי אלימלך מליזנסק – נועם אלימלך)

"אך את שבתתי תשמרו"

על הפסוק: "אך את הזהב ואת הכסף" (במדבר לא, כב) דרשו חכמינו: 'אך להעביר את החלודה ואת הפסולת. כיוצא בזה ניתן לדרוש גם כאן במלה "אך", שלפני שנכנסים לשבת, יש להעביר תחילה את החלודה ואת הפסולת. כיוצא בזה ניתן לדרוש גם כאן במלה "אך", שלפני שנכנסים לשבת, יש להעביר תחילה את החלודה והפסולת היינו טרדות ששת ימי המעשה, כדי להיכנס לשבת נקי וזך, ואז "שבתותי תשמרו" – אפשר לשמור על קדושת השבת בשלימות.

(רבי אריה יהודה לייב מגור – שפת אמת)

"ושמרתם את השבת כי קדש הוא לכם"

שמעתי בשם גדול אחד דיוק נכון, על פי דעת רבותינו ז"ל (פסחים סח): 'הכל מודים בשבת דבעינן נמי לכם וכי. וזה שאמר: "כי קודש היא לכם". הרצון: שאל תחשבו שלכם" הוא צורך הדין, אכילה וסעודה מהנאת הגוף. וזה אינו, כי "קודש היא לכם. רוצה לומר: שגם "הלכם" יהי קודש. ודברי פי חכם חן.

(רבי איסר יהודה מלין מבריסק – אורי ישראל)

"ויתן אל משה ככלתו לדבר אתו בהר סיני שני לחת העדת לחת אבן כתבים באצבע אלהים"

הנה לכאורה יש לדייק למה לא נתן הקב"ה הלוחות למשה קודם קבלת התורה, ולא ככלותו לדבר איתו? אבל נראה דאיתא בזהר וכן כתבו כל ספרי מוסר, שאין להחמיר על בעלי תשובה להכביד עוונותיהם בעיניהם כל כך לבל יתיאשו מתשובה, ואיתא בזהר (ח"ב ד: ת) כי בלוחות היו חקוקים כל עונשין ולטותא מאן דעבר על המצוות, ולכן כתיב "כתובים באצבע אלהים", כי מדת הדין חקוק בלוחות. ומהו הטעם נזכר לומר ששיבר משה את הלוחות, על שראה שעשו את העגל, כי אילו ראו ישראל בלוחות גודל העונש היו מתיאשים מתשובה, ולכן אילו נתנם למשה מתחלה הי' מקבל התורה מיראה, לכן לא ניתן לו רק "ככלותו לדבר איתו" את התורה וקיבל התורה מאהבה.

(רבי יהונתן אייבשיץ – תפארת יהונתן)

"וירא העם כי בשש משה לרדת מן ההר ויקהל העם על אהרן ויאמר אליו קום עשה לנו אלהים אשר ילכו לפנינו כי זה משה האיש אשר העלנו מארץ מצרים לא ידענו מה היה לו"

לפי שיש ב"ש" – ואמר רבי יהושע בן לוי: מאי דכתיב "וירא העם כי בושש משה"? אל תקרא "בושש" אלא 'בא שש'. בשעה שעלה משה למרום אמר להם לישראל: לטוף ארבעים יום בתחלת שש שני בא. לטוף ארבעים יום בא ששטן ועירבב את העולם, אמר להם: משה רבכם היכן הוא? אמרו לו: עלה למרום. אמר להם: 'בא

שש! ולא השיגו עליו. 'מת! ולא השיגו עליו. הראה להם דמותו מיטתו, והיינו דקאמרי לאהרן: "כי זה משה האיש"... (שבת פט). האדם הגדול אשר יוצרו קראו מבטן להאיר לאדם רב, ולפסל נתיב לדיעות חדשות, רבים הם מעריציו. אבל רבים הם גם מקנאיו ומבקריו המקשים תואנות ועלילות להשפיל כבודו והמחפשים בו מומים לשים תהולה בו ובדיעותיו. אחד המומים העלולים לעורר עליו חשד בלב ההמון הוא אם בניו אינם הולכים בדרכיו. אשרי האיש העומד לנס אשר גם בניו מחזיקים בדיעותיו ואנשי מופת הם. הבנים האלה, מלמד שהם ממשיכים את פעולת אביהם אחרי מותו, עוד נותנים הם לראשו לויית חן ומעוררים בלב העם כבוד לאביהם אשר גידל בנים כאלה, אולם האיש אשר לא חלק לו ה' בנים כאלה, מלבד שבניו אינם מוכשרים להמשיך פעולתו אחריו, עוד כרקב הם לדיעותיו גם בחייו, כי מקנאיו ושוטמיו מראים לפני ההמון את הבנים האלה לשים אל אלהים ולחבולות.

ולפיכך אמרו חכמינו ז"ל (בבא בתרא קטז): 'דוד שהניח בן כמותו – נאמר בו "וישכב" (מלכים א יא, כב), אבל יואב שלא הניח בן כמותו – נאמר בו "וימת". האיש אשר הניח בן כמותו אי אפשר לומר עליו שמת, שהרי דיעותיו ומקיימות ופעולתו היתה וקיימת גם אחרי מותו. אבל האיש שלא הניח בן כמותו, יש אשר דיעותיו ומקיימות גם אחרי מותו ואז אי אפשר לומר עליו שמת, ויש אשר במותו ומותינה איתו דיעותיו ופעולותיו, ויתכן אז לומר עליו כי מת.

בניו של משה רבינו עליו השלום לא היו כמותו. עינינו רואות כי אין כל מעשה מפעל ניכר מהם בחייו ובמותו. ואם אמנם הוא בעצמו חי וקיים עד היום, אולם לא בניו המשיכו פעולתו אחריו ולא הם השפיעו על ישראל. את מקומו ירש יהושע בן נון, והדבר הזה בעצמו מעיד כי לא היו בניו ראיים למלא מקומו. מה היום הבנים האלה? אין אתנו יודע דבר ברור. ורק על דבר גרשום בכורו וצאצאיו אחריו, מצוינו לחכמינו זכרונם לברכה בשני מקומות שדיברו דברים אחדים ולא לשבח. במכילתא (יתרו פרשה א) על פסוק "ואת שני בניה" (שמות יח, ג) אמרו בשם רבי אלעזר המודעי, שבשעה שאמר משה ליתרו: תן לי צפורה ביתך לאשה, אמר לו יתרו: קבל עליך דבר זה שאומר לך ואני נותנה לך לאשה. אמר לו: מהו? אמר לו: בן שיהי תחילה יהי לעבודה זרה, מכאן ואילך לשם שמים, וקיבל עליו. אמר לו: השבע! ונשבע לו, שנאמר "ויואל משה" (שמות ב, כא), אין אלה אלא לשון שבועה, שנאמר (שמואל א יד, כד) "ויואל שאול את העם לאמר: "ויואל נעמן הואל קח כיכריים" (מלכים ב ה, כג) לפיכך הקדים המלאך להרוג את משה, מיד "ותקח צפורה צור ותכרות את ערלת בנה וגו' וירף וגו'". ובמסכת בבא בתרא (קט: קי). אמרו חכמינו זכרונם לברכה, כי יונתן שהי' כהן לפסל מיכה (שופטים יח, ל-לא) הוא יונתן בן גרשום בן משה, אלא שלסוף עשה תשובה בכל ליבו. איך שיהי' הנה דבר ברור הוא בעיניו שבניו של משה רבינו לא היו כמותו, ועל כן נוכל לשער, כי כאשר ראה העם כי בושש משה, אז נשאו מקנאיו ראש. ויריבו החלו להסית את העם למרוד במשה. אמרו: כי אין ידיים לפעול ולדיעותיו, והאות היותר נאמר היה בידם, של בניו של משה אינם הולכים בדרכיו. על ידי האות הזה עלתה בידם למצוא מסילות ללב העם. את הרעיון

הזה נוכל לכוין במליצתם ז"ל: שבא השטן, כלומר, שוטניו ומקנאיו של משה באו אל העם ואמרו לו: משה רבכם היכן הוא? וכשהשיב העם עלה למרום, אמרו לו: 'בא שש' כבר עברה המועד אשר הגביל לשוב ולא שב. אך העם לא השיגו בס. מיד הראה להם השטן דמות מיטתו, באותה שעה הראו שוטני משה לפני העם את דמות בניו, שבניו בעצמם אינם הולכים בדרכיו, ומה להם אות גדול מזה להוכיח כי אין ממש בדיעותיו של משה? הדיבה הזאת הצליחה להפך את לב העם (ומליצת "מיטתו" שהיא בניו, שגורה בפי רבותינו זכרונם לברכה, כמה שאמרו על יעקב אבינו שלא נמצא פסול בבניו והיתה מיטתו שלימה), והיינו דקאמרי ליה לאהרן "כי זה משה האיש", רואים אנו, כי ערבו את ליבם לקרוא לרבם ולמלכם למשה רבינו אדון הנביאים, בשם "זה משה האיש" אשר מזה רואים אנו כי חדלו להאמין בו.

(רבי משה שמעון דיסקין – מדרש שמעוני)

"קום עשה לנו אלהים" – אותו היום הי' הלל כפוף ויושב לפני שמיא כאחד מן התלמידים, והי' קשה לישראל כיום שנעשה בו העגל (שבת יז).

מה ענין העגל אצל מחלוקת שמאי והלל? אלא, כידוע הנהגת שמאי היא ממידת הדין והלל הוא מידת הרחמים, ומשום כך בית שמאי מחמירים ובית הלל מקילים. היא הנותנת שבעולם הזה, אשר יהי' ה' אחד ושמו אחד, ותהי' הנהגת העולם על פי מידת אלהים אשר כלול בו כל הטובות, תוכרע הלכה כבית שמאי.

בני ישראל הגיעו לעשיית העגל מתוך שסברו שהעת ההיא היא כבר עת האחרון, אשר יהי' "ה' אחד ושמו אחד" (זכריה יד, ט), ויהי' הכל לפי מידת אלהים אשר כלול בו כל הטובות. משום כך אמרו "עשה לנו אלהים אשר ילכו לפנינו". ובאמת היתה זו טעות חמורה.

לכן אמרו חכמינו ז"ל 'יהי' הדבר קשה לישראל כיום שנעשה בו העגל. כי כמו שטעו בחטא העגל לחשוב שהגיעה העת העתידה, כמו כן, המצב שהלל כפוף לפני שמאי הי' זה מתוך אותה טעות קשה, שהנה הגיע כבר העת האחרון שהלכה תקבע כבית שמאי.

(רבי אליהו רגולר – מפי השמועה)

"והלחות מעשה אלהים המה והמכתב מכתב אלהים הוא חרות על הלחת"

לפי שיש ב"ש" – ואמר רבי יהושע בן לוי: מאי דכתיב "וירא העם כי בושש משה"? אל תקרא "בושש" אלא 'בא שש'. בשעה שעלה משה למרום אמר להם לישראל: לטוף ארבעים יום בתחלת שש שני בא. לטוף ארבעים יום בא ששטן ועירבב את העולם, אמר להם: משה רבכם היכן הוא? אמרו לו: עלה למרום. אמר להם: 'בא

הליכות והלכות

דיני תענית אסתר

כל הדינים הרגילים שישנם בתענית ציבור ישנם ביום זה דהיינו שהצום מתחיל מעמוד השחר ונגמר בצאת הכוכבים וכן כולם חייבים להתענות אנשים ונשים ורק נשים מעוברות ומינקות ישאלו שאלת רב לגבי חיובם ביום זה.

נוהגים בזמן מנחה לתת ביום זה מעות זכר למחצית השקל שנהגו לתת בבית המקדש בחודש אדר.

לפי מנהג הספרדים נותנים ערך שוה ל- 10 גרם כסף (שוה משקל מחצית השקל החדש) ובני אשכנז נהגו לתת שלש מחציות של מטבע הנהוג במדינה (כגון חצי דולר) זכר לשלש תרומות שמוזכרות בפרשת המשכן ויש להקפיד לומר זכר למחצית השקל.

כסף זה ניתן ללומדי תורה כיון שלימוד תורה הוא במקום קרבות שהקריב במקדש (אין לתת כסף זה מכספי מעשר כספים).

* וכתב בספר קב הישר כל מי שצריך רחמים על איזה דבר יקח פנאי לעצמו ביום תענית אסתר ויאמר מזמורו כבי בתהילים "למנצח על אילת השחר" ואחר כך ישפוך שיחו לפני ד' ויזכיר זכות מרדכי ואסתר אשר בזכותם יעתר לו הקב"ה ויפתח לו שערי רחמים ויקבל תפילתו ברצון.

דיני שבת זכור

שבת זו נקראת שבת זכור על שם "זכור את אשר עשה לך עמלק". מצוה מן התורה לקרוא פרשה זו במנין ועם ספר תורה כשר ומהודר, לכן יש להוציא את הספר הכשר ביותר, וראוי שיכינו ספר שעבר בדיקת מחשב.

יש לכוון לפני הקריאה לצאת ידי חובת מצוה דאורייתא של קריאה ויש אומרים שגם צריך לכוון לברכות התורה של הקורא ולצאת גם בהן ידי חובה. אין לקהל לקרוא בלחש עם הקורא כיון שיוצא רק בקריאה בספר תורה כשר.

נחלקו הפוסקים אם חייבות נשים בקריאת פרשת זכור ונהגו הנשים להשתדל לשמוע פרשה זו בציבור וראוי לנהוג כן לנשים.

דיני קריאת המגילה

* השנה שקריאת המגילה במוצאי שבת יש להזהר שלא להביא את המגילה בשבת מחשש מכין משבת לחול ולכן או שיביאה במוצאי שבת או ביום שישי. סדר התפילה במוצאי שבת זו כמו פורים רגיל ורק את ההבדלה עושים לאחר קריאת המגילה וסיום התפילה. ויש שנהגו לברך בורא מאורי האש בלבד לפני המגילה ויש שלא נהגו בזה.

* אנשים נשים וקטנים שהגיעו לגיל חינוך חייבים לשמוע המגילה. בזמן הברכות יש לעמוד ולאחר מכן לשבת ורק שליח הציבור עומד משום כבוד הציבור.

* יש להקפיד לשמוע כל מילה מהמגילה ואם לא שמע אפילו מילה אחת לא יצא ידי חובה. לכן יש להקפיד שכל אחד יחזיק מגילה בידו (אפילו מודפסת) ולא יקרא מתוכה אלא יעקוב בעיניו תוך הקשבה לשליח ציבור.

* אין לדבר באמצע הקריאה.

* הבאת קטנים לבית הכנסת מטרחה לחנכם למצוות שמיעת מגילה. אולם קטנים שבאים להכות את המן ומפריעים לקהל לשמוע את

בעבודתם, הרי אם הולך בעצת יצרו הירידה נראה למאד, וממשיך את ניצוצות הקדושה לטומאה ח"ו, כי תכלית ראייה זו הוא כמו שכתבו התוספות (בבא בתרא כא. ד"ה כ): 'לפי שהי' רואה קדושה גדולה וכהנים עוסקים בעבודה, הי' מכוין לבו יותר ליראת שמים וללמוד תורה' (ובודאי ההשגחה הפרטית אינה מסתלקת אך היא בכיסויים תוך כיסויים).

(רבי אהרן קוטלר – משיגי רבי אהרן)

"ו**יאמר הראני נא את כבודך**" (לג, יח) הרמב"ם מבאר בשמונה פרקים שלו, כי יש מהנביאים שרואים את ה' אך דרך מחיצות רבות, ויש שלפי מעלתם יראוהו אף מאחורי מחיצות מוטעות בלבד. בפני משה רבינו הוסרו כל המחיצות מלבד אחת אחרונה, שנותרת, ועליה נתכוונו חכמינו ז"ל בגמרא (יבמות מט:): 'שיהסתכל באספקלריה המאירה'. לכך בא הוא וביקש "הראני נא את כבודך", כדי שיוכל להשיג מהות הקב"ה ללא מחיצה כלל. ענהו הקב"ה "לא יראני האדם וחי", אי אפשר לו לבשר וגם שיגיע להשגה זו.

לפי זה, נראה לבאר מה שדרשו חכמינו ז"ל בגמרא (ראש השנה כא:): על הפסוק (תהלים ח, ו) "ותחסרו מעט מאלהים" שנגלו לו חמישה שערי בינה חסר אחד, היינו אותה מחיצה המבדילה בינו ובין השגת ה' בבהירות מוחלטת. אלא שעדיין יש להבין, כיון שהסיר הקב"ה מעליו כל המחיצות עד לזו האחרונה, והי' ראוי גם לסילוקה של זו, מדוע אכן נמנע ממנו הדבר?

ברם, אמונה היא דבר שחייב להשאר מעבר לתחום שיכלו של האדם, שאם לא כן, הרי מאחר שהשיגה בשיכלו שוב אין היא אמונה אלא ידיעה. כיון שכך אם הי' משה מגיע גם אל השער החמישים כבר הי' מופקע מקיום מצות 'אמונה'. כי מה שרואה אדם בחוש אין זו אמונה, כאמור, אלא ידיעה ברורה. לכך הניחו לו מקום לגדור את מצות האמונה על ידי שנמנעה ממנו ההשגה השלימה בהקב"ה.

(רבי חיים מבריסק – תורת חיים)

"ו**הסרתי את כפי וראיתי את אחרי פני לא יראו**" (לג, כג) "וראיתי את אחורי" – הראהו קשר של תפילין (רש"י)

מה ביקש לרמוז לו בקשר של תפילין? במסכת ברכות (דף ז. א) נאמר כי באמרו "הודיעני נא את דרכך", הקשה משה לפני הקב"ה, רבנו של עולם: מפני מה יש צדיק וטוב לו ויש צדיק ורע לו, יש רשע וטוב לו ויש רשע ורע לו? כלומר שביקש להביע בפניו את הקושיות והתמיהות על הנהגת הבורא והשגחתו, וחפץ הפסוק "ומי כעמך ישראל גוי אחד בארץ" (שמואל ב, ז, כג). לפי זה כך ביקש הקב"ה להשיבו על דבריו. ועוד נאמר (שם ו.) שבתפילין הקב"ה כתוב הפסוק "ומי כעמך ישראל גוי אחד בארץ". לפי זה כך ביקש הקב"ה להשיבו על דבריו: אם יש לאדם שאלות על ההשגחה, שיראה שהקב"ה מניח תפילין, ובהם נכתב שהוא מחבב את עמו ישראל ומשתבח בהם "מי כעמך ישראל". אם כן ברור אפוא שכל מה שעושה להם הרי זה לטובתם ולמענם, אף אם אינם מבינים זאת.

(רבי חזקיהו אליעזר קאהאן - נחלת אליעזר)

(שמות לד, ד) מעשה ידי משה. והאותיות: אף שהיו אותם האותיות כמו בלוחות הראשונות, הם היו מגושמות יותר "חקוק על הלוחות" ולא "מכתב אלהים". כי האותיות הראשונות. פרחו למעלה בעת שבירת הלוחות ונגזזו שם.

(רבי משה קורדובירו – שיעור קומה 218)

"והלחת מעשה אלהים המה והמכתב מכתב אלהים הוא חרות על הלחת"

(לב, טז)

אל תקרא "חרות" אלא "חרות" (אבות ו, ב) "הלוחות מעשה אלהים המה", הם לוחות הלב החומד, כענין "כתבם על לוח ליבך" (משלי ג, ג), הוא יתברך שמו עשאו, והוא היודע ענין יצרך הנטוע בליבך, "והמכתב מכתב אלהים הוא", שנגד זה הוא הנותן לך ענין עסק התורה לכתבם ולחקקם על לוחות לבך להמלט על ידה מענייני היצר, ולזאת תדע שאין לך בן חורין מענייני היצר, אלא 'מי שעוסק בתלמוד תורה' (אבות שם) ולא שום תחבולה אחרת וזולתה.

(רבי חיים מוולוז'יין – נפש החיים) (שער ד' פל"ב בהג"ה)

"ו**ירא משה את העם כי פרע הוא כי פרעה אהרן לשמצה בקמיהם**" (לב, כה) "וירא משה את העם כי פרע הוא" – "כי גוי אובד עצות המה ואין בהם תבונה" (דברים לב, כח), כענין "ותפרעו כל עצתי" (משלי א, כה) (רמב"ן)

דהיינו על העצות שעשה ה' לקחת גוי מקרב גוי באותות ובמופתים ולקחתי אתכם לי לעם בניסים וגילוי שכינה, הכל הפרו, כל העמל והיגיעות כדי להביאם למדרגתם הרמה הכל הפסיקו "כי פרעו". "ותפרעו כל עצתי" זהו חטא מפיל את האדם מכל הדרגות מכל שהשיבו וכל העצות הכל הופר, "אני אמרתי אלהים אתם ובני עליון כולכם" (תהלים פב, ו) כבר הובאו למדרגתם של אדם קודם החטא ושלא ישלוט בהם המוות אבל בחטאם "אכן כאדם תמותון" החזירו הכל אחורנית, פרעו כל עצות הקב"ה לרוממם. וזהו כוח החטא.

(רבי חיים אהרן טורצין – ספר הזכרון כנסת עזרא)

"ו**יאמר ד' אל משה אמר אל בני ישראל אתם עם קשה ערף רגע אחד אעלה בקרבך וכליתך ועתה הורד עדיך מעליך ואדעה מה אעשה לך**" (לג, ה)

הנה באמת החורבן וההתרחקות מצד הבורא והסתרת פנים הם גם לטובתנו לפי המצב, כי לפי ההנהגה הגלויה מאד אי אפשר שיתקיים עם ישראל לפי הירידה, וזהו ענין: "ועתה הורד עדיך מעליך", היינו הכתרים שקשרו להם מלאכי השרת במעמד הר סיני, והרי זה הוא שזכו להשגות גבוהות בעולמות הרוחניים והיו קרובים מאד, לטובתם הוכרחו לסלק מהם, וכן לא היה אפשר ההשראה הגלויה במקדש וסידרי העבודה והניסים לפי מצבם. וידוע בנושאי הארון שהי' הארון מכלה בהם (ענין תנחומא במדבר כב), אף שהוא מקור החיים, אך מצד ההתקרבות הגדולה בנושאי הארון הי' הדיקדוק נורא מאד, וכל סטייה אפילו כל שהיא אין הארון סובלה.

ולכך דוקא בהסתר הוא דשייך הקיום העכשווי, ואחרי ההתעררות הנוראה לקדושה כמו שיש לאדם כשרואה כהנים

Time Out for Values

E-mail info@tovnet.com

FOR THE FURTHERANCE OF JEWISH AWARENESS WORLDWIDE

16 Dolson Rd * Monsey * N.Y. * 10952 * TEL(845)352-7474 * FAX(845)352-7517

MONSEY	QUEENS	BROOKLYN	STATEN ISLAND	MIAMI	ISRAEL	ISRAEL	MEXICO
ישיבה וכולל 11 Calvert Drive משרד ראשי 16 Dolson Road T. 845-352-7474 F. 845-352-7517	בית מדרש וכולל בקר וערב 68-58 147 St. Flushing T: 718-263-6655 F: 718-268-4739	1950 E. 7 St.	בית מדרש וכולל בקר וערב 5 Oakville Street 718-761-9913	שיעורים והרצאות 305-502-3876	בית מדרש וכולל "לקח טוב" רח' שאול המלך 40 סנהדריה 02-586-7469 לאברכים תלמידי הכמים מוסלמים ירושלים	בחסות ביהכ"נ "היכל אליהו" 972-3-504-4276	כולל ישיבה ומדרשה לנשים Tecamachalco Mexico City T. 525-55589-8756 F. 525-55589-9101

המעוניינים לזכות ביום לימוד או יותר בכלל וישיבת לקח טוב

הלומדים בעמל וביגיעה ובחתימה עצומה לרפואה, להצלחה, לפרנסה טובה, ולזרע של קיימא, לזיווג הנון, לחזרה בתשובה, לעילוי נשמה. נא לפנות בהקדם למשרד האגודה עם שמותם ושם אימם. תזכו למצוות. 845.352.7474

כבודה של השבת יעמוד גם הפעם מול עיניו, והוא לא יוותר על מנהגו הקבוע. מאחר שעמדת בניסיון, תזכה להוליד בן שיאיר את עיני העולם כולו, הבטיחו לו מן שמיא.

להכיר בנסיונות החיים

ננסה לבחון את הסיפור מנקודת המבט שבה פתחנו. אנחנו מסתכלים על אביו של הרמ"א כאישיות מאוד-מאוד דגולה, ובעלת חוסן נפשי עצום, ולכן אולי נראה לנו שהנסיון שעמד שעמד בו – אינו מתאים לדרגתו. ולא היא.

מעלתו של ר' ישראל איסר"ל היתה בכך שידע לאבחן מראש שהסוחר ההוא נשלח אליו מן השמים כדי לנסותו האם ישל הפעם במבחן הפיתוי של רווח כספי ענק, או שמא יתגבר ויעמוד בעוז נגדו, ויוותר על מנעמי העולם, מול שמירה על ערך כה נכבד של שמירת השבת.

וברגע שידע אביו של הרמ"א שמנסים אותו, הוא עמד בכך.

ומדרגה זו שייכת לכל יהודי ויהודי, שיכיר בנסיונות החיים, ויידע שנסיונות הם, ואז יוכל לעמוד בהם, ושכרו ישולם בזה ובבא. (ברכי נפשי עמי תקא-תקב)

רבי משה איסר"ל נולד בשנת ה'ר"פ בעיר קראקא לאביו רבי ישראל איסר"ל, שהי עשיר גדול ומראשי הקהילה, ואחד משני סוחרים יהודים, המלך הפולני זימונד, העניק להם רשיון לפתוח חנויות מסחריות ללא כל הגבלה.

רבי ישראל החזיק עסק גדול של אריגים, ומפני כבוד השבת הי' נוהג לסגור את החנויות בערב שבת כבר בשעה 12 בצהריים.

זאת ידעו כל לקוחותיו; אפילו שהחנות תהי מלאה בקונים, יכריז רבי ישראל – בדיוק בשעה 12 – על נעילה החנות, ולא יעזרו אז תחנוניו של אף אחד.

פעם, ביום ששי, נכנס לחנות סוחר גדול וביקש לרכוש כמות נכבדה מאוד של סחורה. רבי ישראל איסר"ל מדד לו בדיוק את כמות הסחורה שביקש, והגיש לו את החשבון.

הסוחר אמר לבעל החנות שהוא זקוק לכמות יותר גדולה של סחורה, אבל השעון הראה כבר על השעה 5 דקות לפני 12, וכיון שההכנה והמדידה של כמו כזו, תארך זמן רב, הציע אפוא ר' ישראל לסוחר לדחות את סיום העסקה ליום ראשון.

אולם, הסוחר דחה את ההצעה באומרו שיש עוד זמן רב על לכניסת השבת, ואם לא יגמרו ביניהם עכשיו, יבטל את כל העסקה.

ר' ישראל הסביר לו שכך הוא נוהג תמיד, בשעה 12 של יום ששי, הוא סוגר את החנות, וגם עכשיו לא ישנה את מנהגו, גם אם מדובר בעסקה גדולה שיש בה חשש הפסד מרובה.

הסוחר לא האמין למשמע אוזניו, והי' בטוח שהמוכר היהודי מהתל בו. וכי מי יהי' מוכן לתת לרווח שכזה לחמוק מבין אצבעותיו?!

אבל כאשר השעון הצביע על השעה 12, ביקש ר' ישראל סליחה מהסוחר, ביקש ממנו לעזוב את המקום, וסגר את החנות על מנעול ובריח.

בליל שבת גילו לר' ישראל מן השמים שהי זה עבורו נסיון מן השמים, לבדוקו האם יתפתה לרווח הגדול, וישאר בחנות, או שמא

המגילה ראוי שלא להביאם. לכן הנהיגו בהרבה בתי כנסת קריאת מגילה לנשים כדי **מצוות היום**

א. קריאת המגילה: בלילה, וחיוב נוסף לקרוא ביום.

ב. מתנות לאביונים: פירושו לתת צדקה לעניים. החיוב הוא לתת לכל הפחות לפני עניים ולתת לכל עני מתנה ששיעורה לא נתבאר ויש אומרים כסף לקנית שיעור שלש ביצים לחם (כמחיר של 170 גרם) (בן איש חי). וכל המוסיף הרי זה משובח. שתי מתנות צריך לתת משלו והשאר יוכל לתת מכספי מעשר.

ג. משלוח מנות: חייב אדם לשלוח מנות לרעהו והחיוב המינימלי הוא לשלוח שתי מנות לאדם אחד. כשתי מנות נחשבים משקה ומאכל, או שני סוגי מאכלים. צריך אוכל המוכן לאכילה, וכתב ה"בן איש חי" שיתן בשני כלים נפרדים, וכל המוסיף לשלוח הרי זה משובח, בין בכמות ובין באיכות. כתב המשנה ברורה כי מוטב להרבות במתנות לאביונים מסעודתו ומשלוח מנות, שאין שמחה מפוארת מלשמח לב עניים.

ד. סעודת פורים: חייב לעשותה ביום ולא בלילה ולעשות הסעודה לכבוד היום ונכון לאכול לחם ובשר בסעודה זו, וירבה בין יותר מהרגלו עד שירדם. מן הדין היה ראוי לסעוד בבוקר מכל מקום נהגו לסעוד אחר

מעשה חכמים

הסוחר לא האמין

לא לחינם זכה רבי ישראל איסר"ל, לבן כמו הרמ"א.

הילולא דצדיקים

יום השישי ז' אדר רבי יצחק מאיר אלתר החרדושי הרי"מ מגור שקיעה 7:08	יום רביעי כב אדר	יום שלישי כא אדר רבי אלימלך מליז'נסק בעל נועם אלימלך עפשטיין אהרן מקובנא	יום שני כ אדר	יום ראשון י"א אדר	יום שבת י"ח אדר רבי אלכסנדר זיסקינד מח"ס יסוד ושרש העבודה רבי יחזקאל ב"ר יהודה לוינשטיין משגיח ישי' פוניב'ז	יום שישי ז"ו אדר שקיעה 7:01

זכות הצדיקים תגן עלינו ועל כל ישראל אמן

נא לא לעיין בגליון בעת התפילה